Versor, Johannes: Quaestiones super libros Ethicorum Aristotelis (cum textu)
[Cologne]: Heinrich Quentell, 1494 Seite 42

meona derisoria videnť cogētia matrē occide
re Est aūt difficile qn̄qꝫ Judicare quale ꝓ q̄li
eligendū. ⁊ quid ꝓ quo sustinendū. Adhuc āt
difficilius immorari cognitis vt em̄ ān multū
est que q̇dem expectanť tristicia. q̄ aūt coguntť
turpia. vn̄ laudes ⁊ vituperia fiunt circa coac/
tos vel nō. Qualia vtiqꝫ dicendū violenta vel
simplr̄ q̇dem qn̄ cā in his que exterius est. et q̇
operaťnihil ↄfert. que aūt ſm seipsa q̇dem īuo
lūtaria sunt. nūc aūt ⁊ ꝓ his volūtaria. magis
aūt assimulanť volūtarijs. oꝑatōnes em̄ in sin
gularibꝫ hec aūt volūtaria q̄lia aūt ꝓ q̄libꝫ eli/
gendū non facile tradere. multe em̄ differentie
sunt in singularibꝫ. Si q̇s aūt dona ⁊ delecta
bilia dicat violēta eē. cogunt em̄ exterius exn̄/
tia. oīa vtiqꝫ sic erūt violenta. hoꝝ em̄ grā oēs
omnia operanť. Et q̇ q̇dem vi ⁊ nolentes cuꝫ
tristicia: qui autem propter bonū cum delecta
tione: Ridiculū aūt causari que exterius sꝫ nō
ipsum bene venabilem existentē a talibus. Et
bonoꝝ quidē seipsum turpiū autem delectabi
lia. Videť vtiqꝫ violentū esse cuius ꝓncipiuꝫ
extrinsecus nihil conferente vim passo.

Circa tertium librum

ethicorū Aresto. Queriť primo vtrū violentia causet
inuoluntariū Arguitur pͥmo ꝙ non. qꝛ voluntarium ⁊
inuoluntariū dicunť in ordine ad voluntatem. sed volun
tas non p̄t fieri violenta cū sit libera. g̊ violentia non cau
sat inuoluntariū Sc̄do arguitur illa q̄ fiunt a principio
extrinseco sunt violēta. sed oīa talia non sunt voluntaria
cum volūtas moueať ab obiecto extrinseco Tercio il/
lud nō est inuoluntariū quod fit a volūtate. Sed multa
violenta fiunt a voluntate. sicut homo flectere p̄t aliq̄d
membrum contra naturalem eius inclinationem.
In oppositū est ph̄s in textu. Pro rn̄sione.

Sciendum primo

Qꝫ postq̄ꝫ ph̄s determinauit de virtute in communi in
secundo libro Consequēter in hoc tercio determinat de
quibusdā principijs actuū voluntatis. scꝫ de voluntario
et inuoluntario. Et ꝙ dicitur ꝙ de ipsis hic sit determi
nandum. quod ꝓbat duplr̄ Primo qꝛ laus ⁊ vituperiū
virtuti ⁊ vicio debenť. Sed rationes laudis ⁊ vituperij
varianť ſm voluntariū ⁊ inuoluntariū. g̊ determinanteꝫ
de virtute oportet de istis determinare Minorem pro/
bat. nam oꝑationibus volūtarijs si bone sint debeť laus
si praue vituperium. Sed inuoluntarijs si sunt bone vel
male non debetur laus vel vituperiū. sed magis venia
Sc̄do de illo est magis hic determinādū q̄d dꝫ cognosci
a legislatore. cū iste liber ordineť ad politicā. sed cognitio
volūtarij ⁊ inuoluntarij necessaria est legislatori. ergo ⁊c.
Minor pꝫ qꝛ legislator hꝫ statuere honores bene oꝑan/
tibꝫ si hec faciant volūtarie. penas vero male facientibꝫ.
si inuolūtarie nō merenť honores vel penas
Sciendū sc̄do. ꝙ hic pͥmo agiť de inuolūtario. qꝛ sim/
plicius est q̄ꝫ volūtariū. eo ꝙ a simplici causa ꝓcedit. puta
ex sola ignorantia vel ex sola violentia. Sed ad volūtari
um oportet plura ↄcurrere. ⁊ ideo volūtariū ⁊ inuolūta/
rium nō ↄueniūt brutis.

Conclusio prima

Duplex est inuolūtariū. scꝫ ꝑ violentiā ⁊ ꝑ ignorātiā
Patꝫ qꝛ inuolūtariū est pͥuatio volūtarij. sed volūtariuꝫ
importat motū volūtatis q̄ p̄supponit cognitiōeꝫ appre/
hensiue vitutis. qꝛ bonū apprehēsum mouet volūtatem
Jdeo dr̄ duplr̄ inuolūtariuꝫ. Vno mō ꝑ hoc ꝙ excludiť
motus appetitiue virtutis. ⁊ hoc est inuolūtariū ꝑ violē/
tiam. Alio mō excludiť virtus apprehensiua. et hoc est in
uolūtarium ꝑ ignorantiam.
Conclusio responsiua ad q̄sitū. violētia capit inuolū/
tariū. Patꝫ qꝛ violentū est cuꝰ pͥncipiū est extra. passo nō
ↄferēte vim ad talē motū. vt si ventꝰ intulerit vel īporta
uerit hoiem ad aliquē locuꝫ ↄtra volūtatem eiꝰ. motus
violētia (cū sit ↄtra volūtatē causat inuolūtariū. igiť ⁊c.

Dubitatur primo

Vtrū facta ꝓpter metū sint volūtaria. vt si aliq̇s opereť
ꝓpter timorē alioꝝ maloꝝ. Puta si aliquis tyrānus p̄ci/
piat pr̄i ꝙ circa filios suos aliq̇d turpe oꝑetur. vtputa ꝙ
filios occidat. si oꝑeť illud turpe ex timore dubiū est vtꝝ
faciat volūtarie vel inuolūtarie. Aliud exemplū dat ph̄s
de illis q̇ proijciūt suas res in mari. Rn̄det ph̄s ꝙ tales
res sunt mixte ex volūtario ⁊ inuolūtario. magis tn̄ dicē/
de sunt volūtarie q̄ꝫ inuolūtatie Probať qꝛ vnūq̄dq̄ꝫ ma
gis dicendū est tale q̄le est dū actu oꝑať q̄ꝫ qn̄ soluꝫ est in
potentia vel in apprehensione. sed iste oꝑatiōes ↄsidera/
te sub oībꝫ circūstācijs simul qn̄ actu oꝑanť sunt volūta
rie. g̊ magis debēt dici volūtarie q̄ꝫ inuolūtarie. Jtē prin/
cipiū mouēdi ad hmōi oꝑatiōes est in ipso hoie. scꝫ pͥnci/
piū applicādi mēbra ad sic operandum. g̊ sunt volūtarie
Item laus ⁊ vituperiū debenť talibꝫ oꝑatiōibꝫ. ⁊ tn̄ nō de
bentur nisi volūtarijs oꝑatiōibꝫ. g̊ ⁊c
Dubitať sc̄do vtrū ↄcupiscentia causet inuolūtariuꝫ
Rn̄deť ꝙ nō. imo auget volūtariū. Probať q̇nqꝫ rōnibꝫ
phi. Prima est. si bona delectabilia faciēdo ↄcupiscētiaꝫ
causarent inuolūtariū. q̄si cogendo hoies ad oꝑari seq̄reť
ꝙ oīa ab hoie inuolūtarie fierent. qꝛ grā delectabiliū ho/
mines oīa oꝑanť. Sc̄da rō. q̄d fit ꝑ violentiā ⁊ inuolūta
rie inducit tristiciā. q̄d aūt fit ꝓpter bonū fit cū delectatōe
g̊ nō fit inuolūtarie. Tercia rō. ridiculū est dicere exterio
ra cogere ⁊ violentare hominē. qꝛ ex hoc se reddit hō in/
uenerabilē. cū discat se superari a talibꝫ quoꝝ nullū habet
rōnem boni vl̄is. et sic homo illud libere p̄t vel nō potest.
Quarta rō. incōueniens est dicere se esse cām bonarum
oꝑationū ⁊ bona exteriora turpiū. cum oꝑatōes opposite
in eandē cām rōnalem reducātur. Et ita idē hō est cau/
sa bonarū operationū ⁊ turpiū. Vltima rō. violentuꝫ est
cuius pͥncipiū est extra passo non ↄferente vim. sed ille q̇
agit ꝓpter bona delectabilia ↄfert aliquid ad actionem

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-iii-95/0042
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt